

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GEOGRAFIE V2

NOVEMBER 2022

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 19 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings.

AFDELING A

VRAAG 1: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS (60)

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA (60)

AFDELING B

VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE (30)

2. Beantwoord AL DRIE vrae.
3. ALLE diagramme is by die VRAESTEL ingesluit.
4. Laat 'n reël oop tussen onderafdelings van vrae wat jy beantwoord.
5. Begin ELKE vraag boaan 'n NUWE bladsy.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
7. MOENIE in die kantlyne van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Teken volledig benoemde diagramme wanneer dit vereis word.
9. Antwoord in VOLSINNE, behalwe waar jy moet noem, identifiseer of 'n lys moet maak.
10. Die maateenhede MOET in die finale antwoord aangedui word, bv. 1 020 hPa, 14 °C en 45 m.
11. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
12. Jy mag 'n vergrootglas gebruik.
13. Skryf netjies en leesbaar.

SPESIFIEKE INSTRUKSIES EN INLIGTING VIR AFDELING B

14. 'n 1 : 50 000 topografiese kaart 2931CA VERULAM en 'n 1 : 10 000 ortofotokaart 2931 CA 11 VERULAM word voorsien.
15. Die gebied wat met ROOI/SWART op die topografiese kaart afgebaken is, stel die gebied voor wat deur die ortofotokaart gedek word.
16. Punte sal vir stappe in berekeninge toegeken word.
17. Jy moet die topografiese kaart en die ortofotokaart aan die einde van hierdie eksamensessie by die toesighouer inlewer.

AFDELING A: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS EN EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA**VRAAG 1: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.9 D.

1.1.1 Landelike nedersettings word met ... aktiwiteite geassosieer.

- A primêre
- B sekondêre
- C tersiêre
- D kwaternêre

1.1.2 'n Verspreide nedersettingspatroon ontwikkel waar daar ... is.

- A een dominante waterbron
- B 'n oorfloed van water
- C 'n smal riviervallei
- D gemeenskaplike eienaarskap van grond

1.1.3 'n Voordeel van 'n kern landelike nedersetting:

- A Deel plaastoerusting
- B Groot, kommersiële stukke grond
- C Maak onafhanklike besluite
- D Maak groot winste

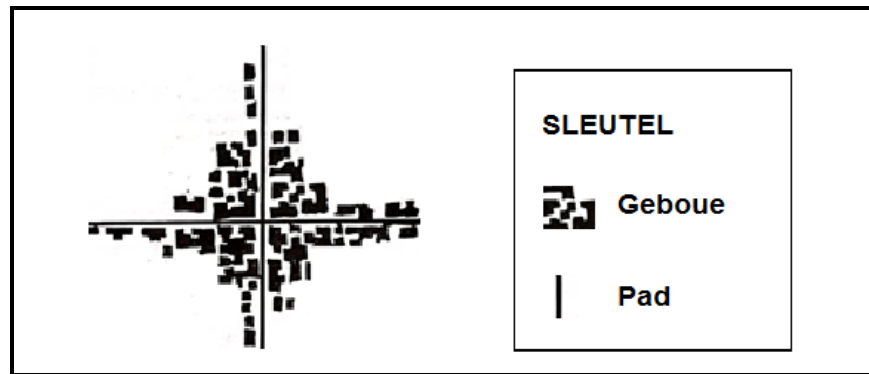
1.1.4 'n ... is waar 'n nedersetting in verhouding tot die omliggende gebied geleë is.

- A Poort
- B Standplaas
- C Oorbrugpunt
- D Ligging

1.1.5 'n Droëpunte nedersetting is ... water geleë, want water is ...

- A ver van; skaars.
- B ver van; 'n bedreiging.
- C naby; 'n bedreiging.
- D naby; skaars.

1.1.6 Die skets hieronder verwys na 'n ...-vormige nedersetting.

[Aangepas uit <https://www.google.com/search?q=types+of+settlements>]

- A sirkel
- B halfsirkel
- C kruispad
- D lineêr

1.1.7 Die sirkelvorm van die nedersetting hieronder word deur die ... beïnvloed.

[Aangepas uit <https://www.google.com/search?q=types+of+settlements>]

- A meer
- B kuslyn
- C terrein
- D paaie

1.1.8 Die volgende fisiese faktore bepaal die standplaas van 'n nedersetting:

- (i) Toeganklik vir vervoer
- (ii) Afstand na mark
- (iii) Reliëf
- (iv) Vrugbare grond

- A (i) en (ii)
- B (ii) en (iii)
- C (ii) en (iv)
- D (iii) en (iv)

(8 x 1) (8)

- 1.2 Kies die woord/term uit KOLOM B wat by die stelling in KOLOM A pas. Skryf slegs **Y** of **Z** langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.2.8 **Y**.

KOLOM A		KOLOM B	
1.2.1	Proses waardeur 'n verhoogde persentasie van die land se bevolking in stedelike gebiede gekonsentreer is	Y	verstedeliking
		Z	vlak van verstedeliking
1.2.2	Toename in die aantal mense wat in stedelike gebiede woon	Y	koers van verstedeliking
		Z	stedelike groei
1.2.3	Proses waardeur mense van stedelike gebiede na die omliggende landelike gebiede trek	Y	sentralisasie
		Z	teenverstedeliking
1.2.4	Toename in die werklike fisiese grootte van 'n stedelike gebied	Y	stedelike uitbreiding
		Z	stedelike hiërargie
1.2.5	Onbeplande verspreiding van stedelike gebiede	Y	ongebreidelde stedelike uitspreiding
		Z	stedelike verval
1.2.6	Afname in die aantal mense wat in landelike gebiede woon	Y	landelik-stedelike migrasie
		Z	landelike ontvolking
1.2.7	Rangskikking van nedersettings in 'n gebied van die kleinste tot by die grootste	Y	hiërargie
		Z	metropolis

(7 x 1)

(7)

1.3 Verwys na die bronne hieronder oor grondhervorming in Suid-Afrika.

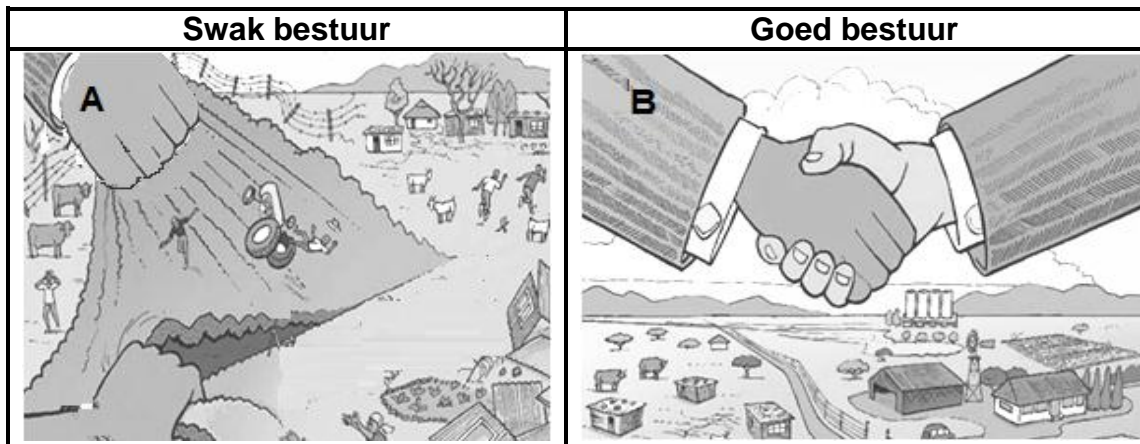
'N VARS BENADERING TOT GRONDHERVORMING

Suid-Afrika ervaar tans 'n probleem omdat die proses van grondhervorming te stadig gevorder het en baie van die grond wat oorgedra is, ekonomies onaktief geraak het.

Teenstrydige (verskillende) menings veroorsaak dat Suid-Afrikaners baie vrae oor grondhervorming het. Wat is die toekoms van grondhervorming in Suid-Afrika? Kan die proses versnel word? Sal dit gelyke uitkomst lewer? In wie se belang sal opgetree word?

By 'n Suid-Afrikaanse landboukongres het 'n paneelbespreking oor die toekoms van grondhervorming saamgestem dat wanneer dit by suksesvolle grondhervorming kom, intense onderhandelings en kompromieë noodsaaklik is. Dit kom ooreen met die drie pilare van grondhervorming, naamlik herverdeling, grondbesit en grondrestitusie. Grondrestitusie bied 'n uitdaging omdat fondse toegeken moet word om onteiene gemeenskappe vir die vroeëre verlies van grond te vergoed. Goed bestuurde grondhervorming kan bates vir die armes skep, verhoudings stabiliseer en ontwikkeling bevorder. Aan die ander kant, as dit swak bestuur word, vernietig dit bates, veroorsaak armoede in gemeenskappe en verswak die ekonomie.

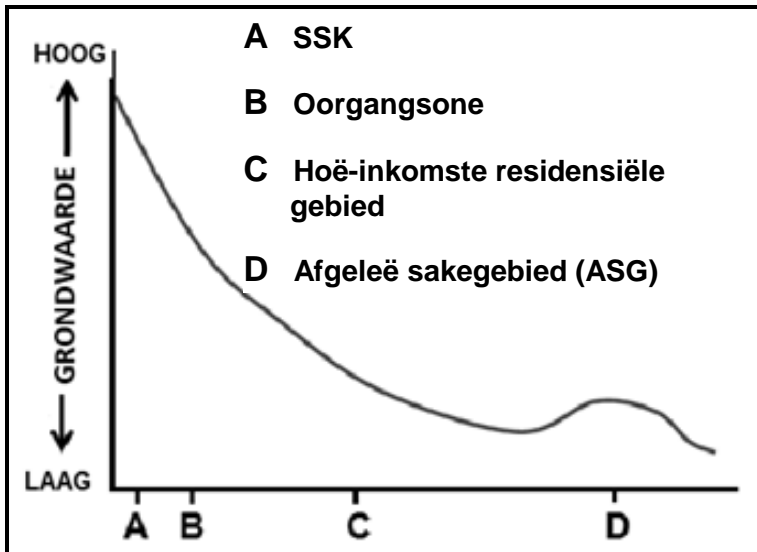
[Aangepas uit <http://www.landreformfutures.org/>]

[Aangepas uit <http://www.landreformfutures.org/>]

- 1.3.1 Wat is *grondhervorming*? (1 x 2) (2)
- 1.3.2 Volgens die uittreksel, wat is die voordeel van goed bestuurde grondhervorming? (1 x 1) (1)
- 1.3.3 (a) Waarom word grondrestitusie as 'n uitdaging beskou? (1 x 2) (2)
- (b) Hoe illustreer **B** die suksesvolle proses van grondrestitusie? (1 x 2) (2)
- 1.3.4 Watter faktore het veroorsaak dat die 'proses van grondhervorming' te stadig gevorder het? (2 x 2) (4)
- 1.3.5 Verduidelik die sosiale voordele van goed bestuurde grondhervorming vir mense wat in landelike gebiede woon. (2 x 2) (4)

1.4 Verwys na die infografika hieronder oor die sentralesakekern (SSK) van Johannesburg as 'n grondgebruiksone.

Die SSK van Johannesburg het in die laaste 20 jaar 'n afname in ekonomiese beleggings ervaar. Dit is die gevolg van probleme soos misdaad, oneffektiewe openbare vervoer, verval, 'n afname in toeganklikheid, ens. Hierdie faktore dwing besighede om in afgeleë sakegebiede te hervestig, wat tot kommersiële desentralisasie lei. Ten spyte hiervan bly die grondwaardes in die SSK hoog. Die oorgangssone is oor die algemeen verval, maar behou hoë grondwaardes.

[Aangepas uit businessstech.co.za]

[Aangepas uit *The Journal of the Helen Suzman Foundation*, Issue 69, Junie 2013]

- 1.4.1 Noem TWEE eienskappe van die Johannesburgse SSK wat op die foto sigbaar is. (2 x 1) (2)
- 1.4.2 Watter grondgebruiksone het die hoogste grondwaarde, soos op die grafiek aangedui word? (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Hoe beïnvloed die grondwaarde (antwoord op VRAAG 1.4.2) die gebouedigtheid in die SSK? (1 x 2) (2)
- 1.4.4 Waarom is die oorgangssone oor die algemeen verval ten spyte van hoë grondwaardes? (2 x 2) (4)
- 1.4.5 Waarom is die afgeleë sakegebied (ASG) aantreklik vir die hervestiging van besighede? (3 x 2) (6)

1.5 Verwys na die uittreksel hieronder oor informele nedersettings.

**VLOEDE SAAI VERWOESTING IN INFORMELE NEDERSETTINGS
IN ETHEKWINI-MUNISIPALITEIT**

18 April 2022 – 12:45

Die onlangse vloede in Ethekwini en omliggende gebiede het honderde lewens geëis. Families is uit informele nedersettings verplaas, wat die behuisingsprobleem wat baie reeds ervaar, vererger het.

Snelle verstedeliking en die regering se onbevoegdheid om voldoende formele behuising

te verskaf, is onder die dryfvere van die toename in die aantal informele nedersettings. Die onbeskikbaarheid van geskikte grond vir behuising is te wyte aan beperkte vordering ten opsigte van grondbeleid. Dit vertraag weer die vermoë van plaaslike regerings om voldoende behuising te verskaf in gebiede wat nie onderhewig aan rampe, soos vloede, is nie.

Die gevolg is dat 'n kwart van Suid-Afrika se stedelike bevolking in informele nedersettings woon wat gebou word waar mense ook al oop ruimtes vind wat onderhewig aan rampe is. Dit het 'n gebrek aan basiese geriewe en infrastruktuur, soos behoorlike paaie en stormwaterafvoerstelsels. Baie informele nedersettings is naby waterbronne en laagliggende gebiede geleë wat die risiko van oorstroming verhoog.

[Aangepas uit ewn.co.za]

1.5.1	Wat is 'n <i>informele nedersetting</i> ?	(1 x 2)	(2)
1.5.2	Haal 'n rede uit die uittreksel aan vir die toename in die aantal informele nedersettings in Ethekwini.	(1 x 1)	(1)
1.5.3	Waarom hou informele nedersettings in Ethekwini die risiko van oorstromings in?	(1 x 2)	(2)
1.5.4	Hoe sal die gebrek aan behoorlike paaie 'n negatiewe invloed hê op nooddienste om informele nedersettings in tye van rampe, soos vloede, te bereik?	(1 x 2)	(2)
1.5.5	In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, stel maatreëls voor om vloedverwante rampe in informele nedersettings in die Ethekwini-munisipaliteit te voorkom.	(4 x 2)	(8)

[60]

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

- 2.1 Verwys na die tabel hieronder wat op ekonomiese aktiwiteite gebaseer is. Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (2.1.1 tot 2.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 2.1.9 D.

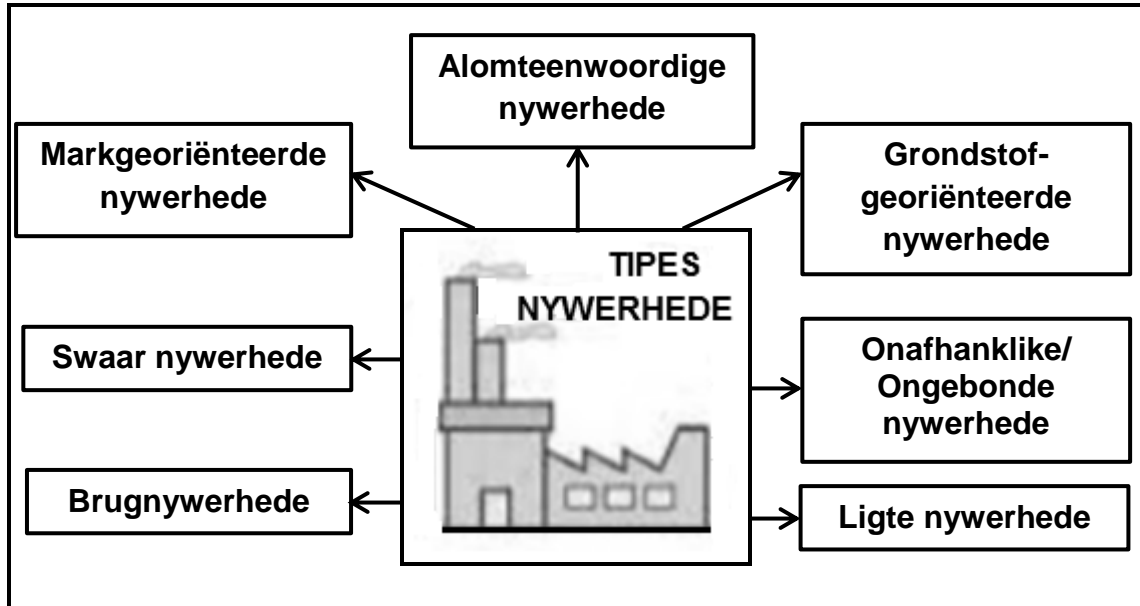
	2020	2021
BRUTO BINNELANDSE PRODUK	R301,92 miljard	R351,43 miljard
	RANDE IN MILJOENE	
Nutsprogramme	100 789	104 317
Vervoer	342 443	335 001
Dienste	1 052 692	10 607 113
Publieke administrasie	368 503	369 805
Mynbou	213 459	220 293
Vervaardiging	520 626	506 343
Konstruksie	108 604	111 021
Landbou	127 960	114 030

[Aangepas uit <https://www.statssa.gov.za/?p=15273>]

- 2.1.1 Die ... van 'n land verwys na die totale waarde van goedere en dienste wat deur die permanente inwoners van die land geproduseer word.
- A bruto nasionale produk
 - B bruto binnelandse produk
 - C handelsbalans
 - D handelsooreenkoms
- 2.1.2 Suid-Afrika se bruto binnelandse produk (BBP) stel 'n mens in staat om ... te vergelyk.
- A indiensnemingskoerse
 - B ekonomieë van ander lande
 - C lewenstandaarde
 - D invoere en uitvoere
- 2.1.3 Die primêre ekonomiese aktiwiteit wat die meeste tot die BBP in 2020 en 2021 bygedra het:
- A Nutsprogramme
 - B Landbou
 - C Dienste
 - D Mynbou

- 2.1.4 Die tersiêre ekonomiese aktiwiteit wat die meeste tot Suid-Afrika se BBP bydra:
- A Dienste
 - B Nutsprogramme
 - C Publieke administrasie
 - D Vervoer
- 2.1.5 Konstruksie is 'n voorbeeld van 'n ... ekonomiese aktiwiteit.
- A primêre
 - B sekondêre
 - C tersiêre
 - D kwaterneêre
- 2.1.6 Die ekonomiese aktiwiteit wat van 2020 tot 2021 'n afname getoon het:
- A Nutsprogramme
 - B Dienste
 - C Konstruksie
 - D Landbou
- 2.1.7 Die ekonomiese aktiwiteit wat in 2021 die meeste tot die sekondêre sektor bygedra het:
- A Konstruksie
 - B Dienste
 - C Vervaardiging
 - D Nutsprogramme
- 2.1.8 TWEE stellings hieronder is WAAR ten opsigte van die sektorbydraes tot Suid-Afrika se BBP:
- (i) Primêre sektor dra die minste by.
 - (ii) Sekondêre sektor dra die minste by.
 - (iii) Kwaterneêre sektor dra die meeste by.
 - (iv) Tersiêre sektor dra die meeste by.
- A (i) en (ii)
 - B (i) en (iv)
 - C (ii) en (iii)
 - D (i) en (iii)
- (8 x 1) (8)

- 2.2 Pas elke tipe nywerheid in die diagram hieronder by die beskrywings wat volg. Skryf slegs die tipe nywerheid langs die vraagnommers (2.2.1 tot 2.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 2.2.8 Fabriek.

[Bron: Eksaminator se eie skets]

- 2.2.1 Naby aan klante geleë
- 2.2.2 Die beskikbaarheid van verskillende vorme van vervoer is belangrik
- 2.2.3 Benodig groot hoeveelhede gelyk grond aan die buitewyke van opgeboude gebiede
- 2.2.4 Ligging word nie deur enige spesifieke faktore bepaal nie
- 2.2.5 In opgeboude gebiede geleë, want daar is min lug- en geraasbesoedeling
- 2.2.6 Ligging word deur bonkige, onverwerkte materiaal bepaal
- 2.2.7 Telkom is 'n voorbeeld van hierdie tipe nywerheid (7 x 1) (7)

2.3 Verwys na die uittreksel hieronder oor voedselsekerheid.

VOEDSELSEKERHEID IN SUID-AFRIKA 2020–2021

Volgens 'n verslag vrygestel deur Statistiek Suid-Afrika, *Measuring Food Security in South Africa: Applying the Food Insecurity Experience Scale*, is byna 23,6 persent van Suid-Afrikanners in 2021 deur matige tot erge voedselonsekerheid beïnvloed.

Statistiek Suid-Afrika (Stats SA) werk daaraan om die meting van voedselsekerheid te verbeter en het onlangs die Voedselonsekerheid-ervaringskaal bekendgestel. Aangesien voedselonsekerheid 'n globale verskynsel is, is dit belangrik om dit te meet deur toerusting te gebruik wat vergelykbaarheid oor lande kan waarborg.

Gesondheidspandemies, soos Covid-19, het baie Suid-Afrikanners hulle reg tot genoegsame kos ontsê, soos in die Suid-Afrikaanse Grondwet aangedui. Dit het die pogings wat aangewend is om die Nasionale Ontwikkelingsplan se doelstelling van 'Zero Honger' teen 2030 te behaal, ondermyn.

[Aangepas uit <https://www.statssa.gov.za/?p=15273>]

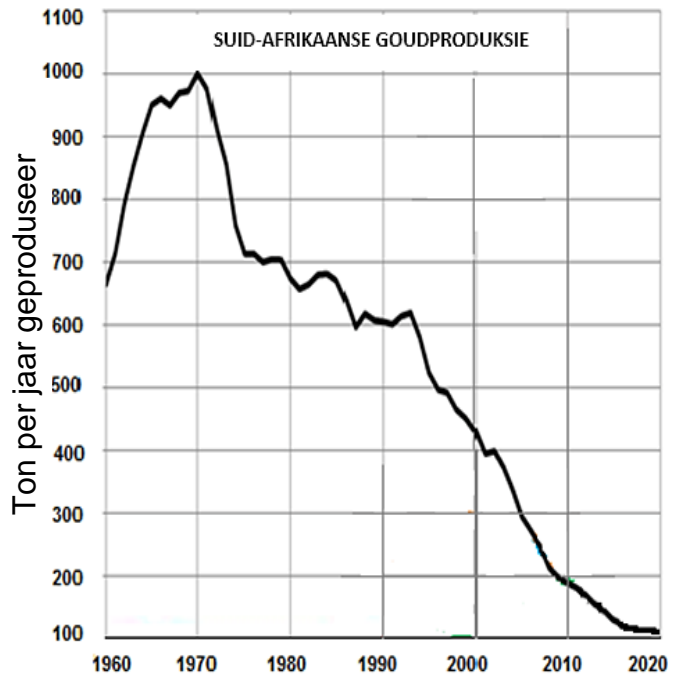
2.3.1	Definieer die konsep <i>voedselsekerheid</i> .	(1 x 2)	(2)
2.3.2	Watter persentasie Suid-Afrikanners het in 2021 voedselonsekerheid ervaar?	(1 x 1)	(1)
2.3.3	Wat is volgens die uittreksel die belangrikheid van die Voedselonsekerheid-ervaringskaal?	(1 x 2)	(2)
2.3.4	Stel voor hoe gesondheidspandemies, soos Covid-19, tot voedselonsekerheid in Suid-Afrika lei.	(1 x 2)	(2)
2.3.5	In 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls, verduidelik hoe die Suid-Afrikaanse regering boere kan bystaan om teen 2030 'Zero Honger' te behaal.	(4 x 2)	(8)

2.4 Verwys na die infografika hieronder wat op goudproduksie tussen 1970 en 2020 in Suid-Afrika gebaseer is.

Suid-Afrika was die wêreld se grootste goudprodusent omdat Suid-Afrika, slegs 50 jaar gelede, meer as 1 000 ton goud per jaar geproduseer het. Produksie het in 1970 'n hoogtepunt bereik, maar het sedertdien bestendig en skerp gedaal. Arbeidskwessies, soos stakings, het ook tot die afname in goudproduksie bygedra.

Die daling van byna 80% in Suid-Afrikaanse goudproduksie het daartoe gelei dat Suid-Afrika onlangs deur China, Australië en die Verenigde State van Amerika verbygesteek is.

[Aangepas uit <https://www.google.com/search?q=gold+mining+statistics+South+Africa>]

VERGELYKING VAN GOUDPRODUKSIE PER TON GEPRODUSEER

	1970	1990	2020
Suid-Afrika	1 000	600	101
China	10	100	380
Rusland	0	150	300
Australië	40	230	330
Verenigde State van Amerika	50	300	190

[Aangepas uit <https://www.researchgate.net/figure/Top-Five-Gold-Producing-Countries>]

- 2.4.1 Volgens die grafiek, noem die neiging in Suid-Afrika se goudproduksie van 1970 tot 2020. (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Hoeveel ton goud het Suid-Afrika in 2020 geproduseer, volgens die tabel? (1 x 1) (1)
- 2.4.3 Volgens die tabel, watter land was die leidende goudprodusent in 2020? (1 x 1) (1)
- 2.4.4 Noem TWEE fisiese faktore wat Suid-Afrika in 1970 as die belangrikste goudprodusent begunstig het. (2 x 2) (4)
- 2.4.5 Stel TWEE faktore voor wat van 1990 tot 2020 tot 'n afname in goudproduksie gelei het. (2 x 2) (4)
- 2.4.6 Verduidelik hoe 'n afname in Suid-Afrika se goudproduksie 'n negatiewe invloed op sy ekonomiese groei sal hê. (2 x 2) (4)

2.5 Verwys na die infografika hieronder oor die Dube-handelshawe Nywerheidsontwikkeling-sonne (NOS).

FEITELÊER: DUBE-HANDELSHAWE

- Grootste groenveldlughawe-ontwikkeling in Afrika en die enigste een in Suid-Afrika wat meer as 3 800 hektaar (38 km²) beslaan.
- 30 km noord van Durban geleë.
- 45 km vanaf die besigste vraghawe in Afrika, naamlik die Durban-hawe.
- Bestaan uit vyf besigheidsonne: Dube-handelssone, Dube-vragterminaal, Dube-agrisone, Dube-stad, Dube-iConnect.

LET WEL: 'n Groenveld-ontwikkeling vind plaas op 'n oop standplaas wat nie voorheen ontwikkel is nie.

[Aangepas uit invest@dubetradeport.co.za]

ADVERTENSIE OM BELEGGINGS EN NYWERHEDE NA DIE DUBE-HANDELSHAWE-NYWERHEIDSONTWIKKELINGSONE TE LOK

3 800 HEKTAAR

60 JAAR DIE MEESTERPLAN VIR DUBE-HANDELSHAWE-ONTWIKKELING

3 500 LEERDERS VIND BAAT BY DIE KSB-PROGRAM

701 kWp KAPASITEIT VIR ENERGIE OPGEWEK DEUR SONPANELE BY DUBE-AGRISONE

03 MIN VANAF DUBE NA KING SHAKA INTERNASIONALE LUGHAWE

30 MINUTE RIT VANAF DURBAN-SSK

3,7 KM DIE LANGSTE SEEVLAK-AANLOOPBAAN IN DIE LAND

AFSTAND VANAF SSK: 30 MIN.
NA UMHLANGA: 20 MIN.
NA BALLITO: 15 MIN.

16 527 DIREKTE WERKS-GELEENTHEDE SEDERT 2007

1 DOELWIT OM JOU BESIGHEID VORENTOE TE LAAT BEWEEG ➔

[Aangepas uit [DubeTradePort.slideshare.net](https://www.dubetradeport.co.za)]

2.5.1	Wat is 'n nywerheidsontwikkelingsone?	(1 x 2)	(2)
2.5.2	Watter vervoerinfrastruktuur maak die Dube-handelshawe NOS uniek in vergelyking met ander NOS'e in Suid-Afrika, volgens die feitelêer?	(1 x 1)	(1)
2.5.3	Noem TWEE faktore op die kaart wat tot groter toeganklikheid tot die Dube-handelshawe-NOS gelei het.	(2 x 1)	(2)
2.5.4	Beskryf TWEE voordele met betrekking tot infrastruktuur wat die Dube-handelshawe-NOS kon bied om nywerhede te lok.	(2 x 2)	(4)
2.5.5	Verduidelik hoe die Dube-handelshawe-NOS arbeid in die provinsie sal opgradeer (verbeter).	(3 x 2)	(6)

[60]

TOTAAL AFDELING A: 120

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE****ALGEMENE INLIGTING OOR VERULAM**

Koördinate: 29°35'S; 31°0'O

Die dorp Verulam is 170 jaar oud en noord van Durban geleë. Dit het 'n bevolking van meer as 60 000 mense. Verulam bestaan uit digbevolkte residensiële en industriële areas soos Canelands. Aan die buitewyke is groot boerderygebiede waar die hoofgewas suikerriet is. Daar is stadige, maar bestendige vordering in die modernisering van die dorp deurdat verbeterde infrastruktuur aan die landelike gebiede verskaf word.

Die Hazelmere-dam, slegs 'n paar kilometer noord van Verulam, is die hoofbron van water vir die gebied en word vir verskeie aktiwiteite soos watersport en visvang gebruik. Een van die hoofriviere wat deur Verulam vloei, is die Mdloti-rivier waarin die Hazelmere-dam gebou is. 'n Interessante feit is dat Verulam die enigste dorp in die wêreld is waar die hoofstraat (Wickstraat) in 'n rivier eindig.

[Aangepas uit <https://www.google.com/search?q=map+of+verulam>]

Die volgende Engelse terme en hulle Afrikaanse vertalings word op die topografiese kaart getoon:

ENGLISH

International airport
River
Bridge
Furrow

AFRIKAANS

Internasionale lughawe
Rivier
Brug
Voor

3.1 KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENINGE

Verwys na die topografiese kaart en die ortofotokaart.

3.1.1 Die kontoerinterval op die ortofotokaart is (5 m/20 m). (1 x 1) (1)

3.1.2 Watter vertikale vergroting sal die mees gedetailleerde voorstelling van die landvorme op 'n deursnit gee?

- A 2 keer
- B 5 keer
- C 10 keer
- D 20 keer

(1 x 1) (1)

3.1.3 Voltooi die ruitverwysing/koördinate van punthoogte **114** in blok **C3** op die topografiese kaart. Skryf slegs die ontbrekende inligting neer wat nie by die vraag ingesluit is nie.

(a) ___° 37' 42"S

(b) 31° ___' ___"O

(3 x 1) (3)

Verwys na die topografiese kaart.

3.1.4 Bereken die gemiddelde gradiënt tussen **F** en **G**.

Gebruik die volgende inligting:

Vertikale interval (VI): 119 m – 80 m = 39 m

Formule: **Gemiddelde gradiënt** = $\frac{\text{Vertikale interval (VI)}}{\text{Horisontale ekwivalent (HE)}}$

(4 x 1) (4)

3.1.5 Bepaal of die gradiënt tussen (**F** tot **G**) steiler of meer geleidelik as (**H** tot **I**) is. (1 x 1) (1)

3.2 KAARTINTERPRETASIE

Verwys na **J** in blok **D4** op die topografiese kaart.

- 3.2.1 Is die nedersettingspatroon by **J** *verspreid* of *kernagtig*? (1 x 1) (1)
- 3.2.2 Noem EEN standplaasfaktor wat boerdery in die gebied begunstig het. (1 x 1) (1)

Verwys na residensiële gebied **K** in blok **E3** op die topografiese kaart en die foto van dieselfde gebied hieronder.

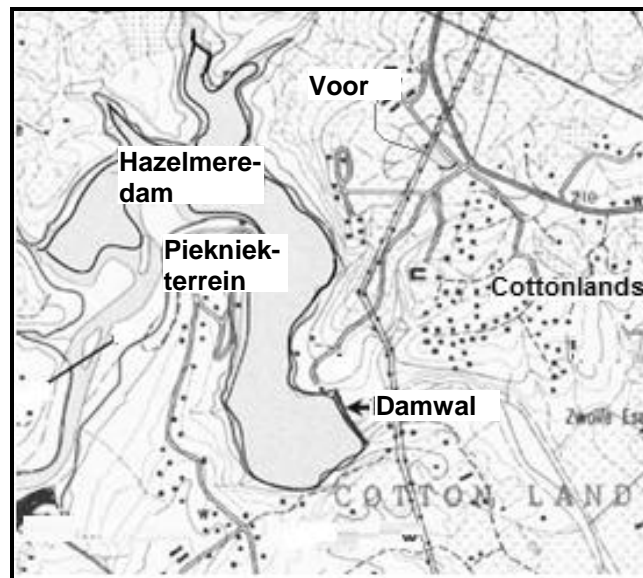
[Bron: <https://www.google.com/search?q=residential=areas=in=verulam>]

- 3.2.3 Gebied **K** is 'n (hoë/lae)-inkomste residensiële gebied. (1 x 1) (1)
- 3.2.4 Gee bewyse uit die topografiese kaart en/of foto om jou antwoord op VRAAG 3.2.3 te staaf. (1 x 2) (2)
- 3.2.5 Hoe toon die spasiëring van die kontoerlyne dat residensiële gebied **K** op steil/heuwelagtige grond gebou is? (1 x 1) (1)
- 3.2.6 Hoe het die heuwelagtige/steil grond die tipe straatpatroon in hierdie gebied op die topografiese kaart beïnvloed? (1 x 2) (2)

Verwys na die ortofotokaart.

- 3.2.7 Verwys na Canelands (6) in blok A5 op die ortofotokaart en noem EEN liggingsfaktor wat die ligging van hierdie industriële gebied beïnvloed het. (1 x 1) (1)

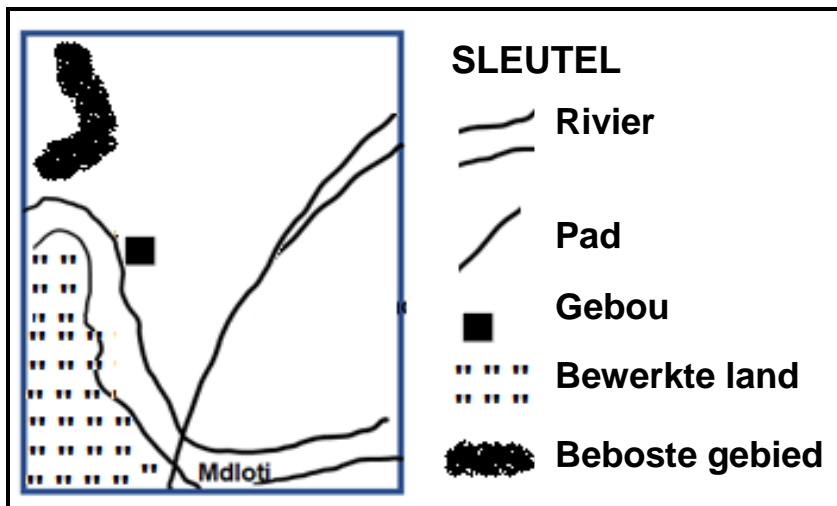
Verwys na die Hazelmere-dam in blok A1 en 'n vergrote uittreksel van die topografiese kaart hieronder.

- 3.2.8 Noem EEN tersiêre aktiwiteit wat met die Hazelmere-dam geassosieer word. (1 x 1) (1)
- 3.2.9 Hoe dra hierdie tersiêre aktiwiteit (antwoord op VRAAG 3.2.8) tot die ekonomie van Verulam by? (1 x 2) (2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSELS (GIS)

Verwys na die blok hieronder wat blok **D5** op die topografiese kaart verteenwoordig.

[Bron: Eksaminator se eie skets]

3.3.1 Identifiseer die volgende:

- (a) Mensgemaakte poligoon-(gebied)verskynsel
- (b) Natuurlike lynverskynsel (2 x 1) (2)

3.3.2 Die TWEE verskynsels (antwoord op VRAAG 3.3.1) verteenwoordig (vektor-/raster-)data. (1 x 1) (1)

Verwys na blok **A3** en **A4** op die ortofotokaart.

3.3.3 Bufferskepping is die afbakening van 'n gebied rondom 'n verskynsel/licging.

- (a) Watter bewys dui aan dat daar bufferskepping langs die Mdloti-rivier plaasvind? (1 x 1) (1)
- (b) Verduidelik waarom dit nodig was om die Mdloti-rivier te buffer. (1 x 2) (2)

Verwys na blok **B4** en **B5** op die topografiese kaart.

3.3.4 'n Datalaag is 'n laag van inligting wat op 'n spesifieke tema gebaseer is.

- (a) Identifiseer die infrastruktuur-datalaag wat internasionale verbindings vir die Dube-handelshawe (NOS) skep. (1 x 1) (1)
- (b) Hoe het die topografiese datalaag gehelp om die ideale ligging van die Dube-handelshawe (NOS) te bepaal? (1 x 1) (1)

TOTAAL AFDELING B: 30
GROOTTOTAAL: 150

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

GEOGRAFIE V2

NOVEMBER 2022

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**

1.1	1.1.1	A (1)		
	1.1.2	B (1)		
	1.1.3	A (1)		
	1.1.4	D (1)		
	1.1.5	B (1)		
	1.1.6	C (1)		
	1.1.7	A (1)		
	1.1.8	D (1)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	Y (1)		
	1.2.2	Z (1)		
	1.2.3	Z (1)		
	1.2.4	Y (1)		
	1.2.5	Y (1)		
	1.2.6	Z (1)		
	1.2.7	Y (1)	(7 x 1)	(7)
1.3.	1.3.1	Beleid om gelyke verdeling en toegang tot grond teweeg te bring [KONSEP]	(2) (1 x 2)	(2)
	1.3.2	Skep bates vir die armes (1) Stabiliseer verhoudings (1) Bevorder ontwikkeling (1) [ENIGE EEN]		(1 x 1) (1)

- 1.3.3 (a) Begrotings/fondse moet toeganklik wees (2)
Wettige skikkings moet gesluit word (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- (b) Skud van hande (2)
Daar is geen bakleiry nie (2)
Vreedsame omgewing (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- 1.3.4 Gebrek aan kennis aangaande die grondhervormingsproses (2)
Armoede/Verlies aan inkomste om die vergaderings by te woon (2)
Gebrek aan geskikte dokumentasie (2)
Gewillige verkoper/koper klousule (2)
Wettige prosesse is duur (2)
Beperkte begrotings van die regering (2)
Regering kan nie lenings verskaf nie (2)
Regering kan nie gereedskap verskaf nie (2)
Opleiding van boere is duur (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)
- 1.3.5 Die verandering na kommersiële boerdery sal meer werksgeleenthede skep (2)
Toename in voedselproduksie sal armoede verminder (2)
Werksgeleenthede sal armoede verminder (2)
Daar sal meer versoening tussen landelike gemeenskappe wees wat stabiliteit teweeg sal bring (2)
Beter dienste sal bydrae tot 'n beter lewenstandaard (2)
Familie-eenhede sal nie gebreek word nie as gevolg van 'n afname in landelike-stedelike migrasie (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)
- 1.4 1.4.1 Hoë geboue (1)
Hoë digtheid van geboue (1)
[ENIGE TWEE] (2 x 1) (2)
- 1.4.2 SSK (1) (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Neem toe (2) (1 x 2) (2)
- 1.4.4 Dit is die toekomstige uitbreiding van die SSK (indringing en opvolging) (2)
Huisseienaars kan steeds hoë pryse vir vervalde eiendom bekom (2)
Huisseienaars in die oorgangsones is huiwerig om op te knap (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)

1.4.5	Meer toeganklik (2) Hul is geleë in gebiede waar bevolking dig is (markte) (2) Langs hoofpaaie met konstante vloei van verkeer (2) Laer grondwaarde (2) Laer huurkoste (2) Moderne/nuwe geboue (2) Meer parkeerplek (2) Minder besoedeling (2) Minder misdaad (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)
1.5	1.5.1 'n Nedersetting met beperkte beplanning en infrastruktuur (2) Geen formele eienaarskap van die grond nie (2) Grond word onwettig bewoon (2) 'n Informele struktuur met verskillende boumateriale (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
1.5.2	"Snelle verstedeliking" (1) "regering se onbevoegdheid om voldoende formele behuising te verskaf" (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
1.5.3	Geleë naby waterbronne bv. riviere (2) In lae-iggende areas (2) Beperkte basiese geriewe en infrastruktuur (2) Swak dreinerings/stormwatersisteme (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
1.5.4	Beperkte toeganklikheid tot informele nedersettings (2) Neem langer om informele nedersettings in tye van nood te bereik (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
1.5.5	Informele nedersettings moet op hoër liggende grond hervestig word (2) Gesikte dienste moet aan informele nedersettings verskaf word (2) 'n Effektiewe dreineersisteem moet geïnstalleer word (2) Verskaf sterker boumateriaal (2) Verskaf lae-koste behuising (2) Verskaf beter infrastrukture (2) Toegang tot beter nooddienste (2) [ENIGE VIER]	(4 x 2)	(8) [60]

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

2.1	2.1.1	B (1)		
	2.1.2	B (1)		
	2.1.3	D (1)		
	2.1.4	A (1)		
	2.1.5	B (1)		
	2.1.6	D (1)		
	2.1.7	C (1)		
	2.1.8	B (1)	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1	Markgeoriënteerde nywerhede (1)		
	2.2.2	Brugnywerhede (1)		
	2.2.3	Swaar nywerhede (1)		
	2.2.4	Onafhanklike/Ongebonde nywerhede (1)		
	2.2.5	Ligte nywerhede (1)		
	2.2.6	Grondstofgeoriënteerde nywerhede (1)		
	2.2.7	Alomteenwoordige nywerhede (1)	(7 x 1)	(7)
2.3.	2.3.1	Wanneer voedsame kos toeganklik is vir die mense van die land (2)
[KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	2.3.2	23,6% (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.3	Om voedselsekerheid van verskillende lande te vergelyk (2)	(1 x 2)	(2)
	2.3.4	Mense was nie in staat om te werk nie, wat voedselproduksie verminder het (2)
As gevolg van werkloosheid, kon mense nie kos koop nie (2)
Grense was gesluit en lande kon nie kos invoer nie (2)
[ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)

2.3.5	<p>Insentiewe kan die produktiwiteit op plase laat toeneem (2)</p> <p>Tegniese bystand vir kleinskaalse boere sal produktiwiteit laat toeneem (2)</p> <p>Verskaffing van moderne plaasgereedskap sal produktiwiteit verhoog (2)</p> <p>Moedig (insentiewe) bestaansboere aan (gefragmenteerde land) om kommersiële boerdery te beoefen (2)</p> <p>Aansporings vir kooperatiewe boerdery sal verskeidenheid en hoeveelhede van produkte laat toeneem (2)</p> <p>Navorsing oor die verskeidenheid boerderypraktyke sal produksie verhoog (2)</p> <p>Grondhervormingsprogramme behoort geprioritiseer te word sodat meer mense toegang tot boerdery het (2)</p> <p>Subsidies aan boere met die verskaffing van geneties gemodifiseerde (GM) gewasse wat die produksie van gewasse sal verseker (2)</p> <p>Programme om boere se vaardighede te verbeter sal effektiewe boerdery verseker en beskerm die grond (2)</p> <p>Toegang tot pesdoders en insekdoders verbeter en verseker hoër kwaliteit gewasse (2)</p> <p>[ENIGE VIER]</p>	(4 x 2) (8)	
2.4	2.4.1	Afname (1)	(1 x 1) (1)
	2.4.2	101 (1)	(1 x 1) (1)
	2.4.3	China (1)	(1 x 1) (1)
	2.4.4	<p>Witwatersrand het die grootste goudrifafsetting (2)</p> <p>Goudafsettings nader aan die oppervlakte (2)</p> <p>Laer geotermiese gradiënt (2)</p> <p>Goudreserwes is van hoë kwaliteit (2)</p> <p>[ENIGE TWEE]</p>	(2 x 2) (4)
	2.4.5	<p>Opstande (2)</p> <p>Arbeidsdispute (2)</p> <p>Afname in beleggings in myne van die buiteland (2)</p> <p>Sommige myne moes permanent sluit (2)</p> <p>Hoë getal onbekwame myners (2)</p> <p>Dreiging van nasionalisering (2)</p> <p>Kragonderbrekings (beurtkrag) (2)</p> <p>[ENIGE TWEE]</p>	(2 x 2) (4)

- 2.4.6 'n Toename in werkloosheid sal koopkrag verlaag (2)
 Verminderde markte en winste van besighede sal afneem (2)
 Minder belasting word aan die regering betaal wat begrotings vir die ontwikkeling van infrastruktuur sal verminder (2)
 Afname in die veelvuldige effek wat daartoe lei dat alle sektore van die ekonomie in die land beïnvloed word (2)
 Afname in die buitelandse valuta as gevolg van minder gouduitvoere wat ekonomiese resessie veroorsaak (2)
 Sommige myne word gedwing om toe te maak wat die BBP van die land verlaag (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)
- 2.5 2.5.1 Doelgerigte nywerheidslandgoed/-area wat werksgeleenthede en uitvoere aanmoedig, naby belangrike vervoerroetes met internasionale verbindings (2)
[KONSEP] (1 x 2) (2)
- 2.5.2 Dit is die grootste groenveldlughawe-ontwikkeling (1) (1 x 1) (1)
- 2.5.3 Hawe (1)
 N2 (1)
 King Shaka (Internasionale Lughawe) (1)
[ENIGE TWEE] (2 x 1) (2)
- 2.5.4 Toegang tot verbeterde telekommunikasiedienste (2)
 Beskikbare infrastruktuur (2)
 Lughawe verskaf die nywerhede toegang tot plaaslike en internasionale markte (2)
 Toegang tot kragtoevoer (2)
 Damme verseker 'n oorvloed water (2)
[ENIGE TWEE] (2 x 2) (4)
- 2.5.5 'n Verskeidenheid nywerhede stel werkers aan 'n verskeidenheid vaardighede bloot (2)
 Tegniese spesialiste van ander lande sal vaardighede na die plaaslike bevolking oordra (2)
 Plaaslike arbeid sal Vierde industriële rewolusie-vaardighede vereis wat hul op hoogte sal hou met die mees onlangse tegniese ontwikkeling (2)
 Die sukses van die Dube-handelshawe NOS sal 'n meer permanente/stabiele arbeidsmag verseker (2)
[ENIGE DRIE] (3 x 2) (6)
[60]

TOTAAL AFDELING A: 120

AFDELING B**VRAAG 3****3.1****KAARTVAARDIGHEDE EN BEWERKINGS**

- 3.1.1 5m (1) (1 x 1) (1)
- 3.1.2 D (1) (1 x 1) (1)
- 3.1.3 (a) 29 (1)°
(b) 04 (1)' 47 (45" – 49") (1) (3 x 1) (3)
- 3.1.4 Formule: Gradiënt = $\frac{\text{Vertikale Interval (VI)}}{\text{Horisontale Ekwivalent (HE)}}$
- $HE = 4,5(1) \text{ cm} \times 500 \text{ m} = 2250 (1) \text{ m}$
(speling: 4,4-4,6 cm x 500 = 2200- 2300)
- $= \frac{39}{2250} (1) \text{ (vir korrekte vervanging)}$
- $= 1 : 57,69 (1) \text{ (speling: 1:56,41 – 1: 58,97)}$ (4 x 1) (4)
- 3.1.5 Meer geleidelik (1) (1 x 1) (1)

3.2 KAARTINTERPRETASIE

- 3.2.1 Verspreid (1) (1 x 1) (1)
- 3.2.2 Gelyke grond (1)
Langs die rivier (1)
Vrugbare grond (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)
- 3.2.3 Lae (inkomste) (1) (1 x 1) (1)
- 3.2.4 Klein standplase/huise (2)
Lae-koste behuising/HOP-huisprojek (2)
Huise met ooreenstemmende ontwerp (2)
Hoë digtheid (2)
Bewys van agterplaashutjies (shacks) (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- 3.2.5 Kontoerlyne is na aan mekaar (1) (1 x 1) (1)
- 3.2.6 Dit het tot 'n onreëlmatige straatpatroon gelei (2) (1 x 2) (2)

3.2.7	Toegang tot paaie (1) Beskikbare arbeid (1) Maklike toegang tot markte (1) Naby aan lughawe (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
3.2.8	Verskaffing van water (1) Toerisme/ontspanningsaktiwiteite (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
3.2.9	Verskaffing van water Water sal nywerheidsontwikkeling aanmoedig (2) Water sal landbou aanmoedig (2) Toerisme/Ontspanning Ontspanningsaktiwiteite sal plaaslike mense en toeriste lok (2) Veelvuldige effek (2) [ENIGE EEN- MOET MET DIE ANTWOORD IN VRAAG 3.2.8 VERBAND HOU]	(1 x 2)	(2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSELS (GIS)

3.3.1	(a) Bewerkte landerye (1)		
	(b) Rivier (1)	(2 x 1)	(2)
3.3.2	Vektor (1)	(1 x 1)	(1)
3.3.3	(a) Bome op die oewer van die rivier (1) Oop stuk land tussen die rivier en die nywerhede/bewerkte landery (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	(b) Voorkom besoedeling van die rivier deur die nywerhede (2) Beperk besoedelingstowwe (aanvaar voorbeelde) van die bewerkte landerye om in die rivier te beland (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
3.3.4	(a) Kind Shaka Internasionale Lughawe (1)	(1 x 1)	(1)
	(b) Die gradiënt/grond is geleidelik. (1)	(1 x 1)	(1)

TOTAAL AFDELING B: 30
GROOTTOTAAL: 150